

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

VNHG

Online themabijeenkomst: Zorgfraude

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Opening door gespreksleider:

Maarten Hoelscher, Wethouder Sociaal
Domein, gemeente Huizen

**“Sociale middelen dienen
doel- en rechtmatig
besteed te worden”**

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Sprekers

Thomas Zwiers

Waarnemend directeur -
VNG Naleving

thomas.zwiers@vng.nl

Vincent Vos

Regio adviseur zorg Noord West -
VNG Naleving

Noord Holland en Zuid Holland
(boven Rotterdam)

vincent.vos@vng.nl
06 34 19 61 73

Mary (M.M.J.) van Gent

Wethouder Sociaal Domein -
gemeente Hollands Kroon

maryvangent@hollandskroon.nl

Han (H.M.W.) ter Heegde

Burgemeester -
Gooise Meren

bestuurssecretariaat@gooisemeren.nl
035 207 04 67

maandag 31 mei 2021

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Het programma

10:30 - Opening en toelichting programma: door Maarten Hoelscher

10:35 - Inleiding onderwerp zorgfraude: door Thomas Zwiers waarnemend directeur - VNG Naleving

10:45 - Verdieping onderwerp zorgfraude: door Vincent Vos, adviseur zorg VNG Naleving

11:00 - In gesprek met elkaar (vanuit uw voorbeelden, casuïstiek, dilemma's, vragen etc.) Ingeleid met praktijkvoorbeelden: door Mary van Gent wethouder Sociaal Domein van de gemeente Hollands Kroon.

11.40 - Peiling via Mentimeter door VNG Naleving

11.50 - Samenvatting en afsluiting door Han ter Heegde, burgemeester gemeente Gooise Meren

12:00 - Einde bijeenkomst

Deze presentatie en opbrengsten etc. ontvangt u naderhand via de VNHG

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

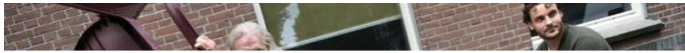
Nu volgt het onderdeel van
VNG Naleving

Inleiding: onderwerp zorgfraude

Door: Thomas Zwiers

maandag 31 mei 2021

Twentse gemeenten ontbinden het contract met zorgaanbieder MTS Z Hengelo

'Grote groep zorgbedrijven maakt structureel ongebruikelijk veel winst'

Bewoners met psychische problemen zijn de dupe van een conflict tussen gemeente en zorgorganisatie

Rigtergroep

De gemeente Nijmegen verdenkt zorgorganisatie de Rigtergroep van het
Foto: ANP

Arnhem doet aangifte van wetsbare jongeren

'Zorginstelling fraudeerde voor 1,1 miljoen'

NIJMEGEN BRENGT CLIËNTEN ZORGINSTELLING ELDERS ONDER

NZG ZORGBESTUURDER STOPTE OP JAARBASIS 6,5 TON IN EIGEN ZAK -

Rapport: minstens 22 zorgaanbieders in Twente betrokken bij criminaliteit

Gist voor milj heb

Minstens 22 zorgaanbieders uit de regio Twente waren in de periode 2017-2019 betrokken bij misdrijven zoals wiethandel, fraude, witwassen en de uitbuiting van kwetsbare cliënten. Dat blijkt uit een vrijdag verschenen onderzoek van Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) en het RIEC Oost-Nederland.

Elsbeth Stoker 16 januari 2021, 13:36

Fraude pgb omvangrijker dan verwacht

Zorg walhalla voor fraudeurs

De zorg heeft alles in zich om aantrekkelijk te zijn voor fraudeurs: er gaat veel geld in om en is ger...

Nieuws Economie Sport Entertainment Tech Lifestyle EditieNL Uitzendingen

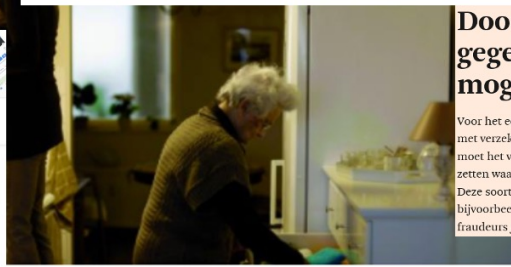
Tientallen zorgaanbieders crimineel: cliënten ingezet voor drugshandel en witwassen

van de ijsberg is. Niet alleen werknemers en bestuurders in de zorg, maar ook vertegenwoordigers

Twee arrestaties thuiszorgbureau Utrecht om miljoenenfraude

Bestuurders RegioZorg-West verdacht van miljoenenfraude met pgb-geld

Doorbraak in aanpak zorgfraude: gegevens over malafide ondernemers mogen worden uitgewisseld

Voor het eerst mogen opsporingsdiensten gegevens over zorgfraudeurs delen met verzekeraars, gemeenten en toezichthouders. De gegevensuitwisseling moet het veel lastiger maken voor malafide ondernemers om bedrijven op te zetten waarmee ze geld krijgen voor zorg die ze alleen op papier verlenen. Deze soort van oplichting - waarbij hulpbehoevenden rekenen op bijvoorbeeld thuisverpleging maar die niet of nauwelijks krijgen - levert fraudeurs jaarlijks naar schatting enkele tientallen miljoenen euro's op.

Veel mis bij zelf regelen van zorg

'Miljoenenfraude met pgb-gelden bij zorginstelling uit Ermelo'

organisaties waar Rotterdammers met een (pgb) zelf hun zorg inkopen. Uit onderzoek blijkt dat er wordt gegeven, wat naar fraude riekt. De gemeente

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Belangrijke ontwikkelingen

- Toenemende urgentie en het onderzoek zorgfraude 'Een wereld te winnen'
- Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg (Wbsrz): Uitwisselen van informatie:
  - Het waarschuwingsregister
  - Het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ)
- Ons nieuwe ondersteuningsprogramma aanpak zorgfraude
- Data gestuurd werken

Bijlage: IGJ Rapportage 2020 over het Wmo toezicht in 2019: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/10/31/wmo-toezicht-2019>

maandag 31 mei 2021

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Wat doet VNG Naleving Zorg? (Wmo en Jeugdwet)

- Ontsluiten van informatie
- Maatwerk op regionaal niveau
- Ondersteuning inrichting toezicht, handhaving en naleving
- Advisering complexe casuïstiek (via de regioadviseur)
- Het verzorgen van trainingen en e-learnings
- Organiseren van bijeenkomsten, Webinars, Proeftuinen etc.
- Netwerken en verbinden

Bijlagen: 4-daagse basistraining: Toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet (september 2021) - E-learning: Fraude alertheid in de zorg voor zorgconsulenten, medewerkers wijkteams etc. - [forum voor toezichthouders Wmo en Jeugdwet](#)

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Intensiveren ondersteuningsprogramma aanpak zorgfraude

4 aspecten:

- Voorkomen van zorgfraude
- Verder ontwikkelen en bundelen van specialistische kennis
- Verkennen regionale aanpak (samen met andere gemeenten en ketenpartners)
- Verbeteren van stuurinformatie

Naleving
kennis | advies | ondersteuning

Bouwstenen

- [Praatplaat](#)
- [Visual Samenhang toezichtstaken](#)
- [E-learning: Inzicht in Wmo-toezicht voor raadsleden](#)
- [Routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving | Wmo 2015 en Jeugdwet](#)

Toezicht, Handhaving en Zorgfraude

Uitgangspunten

- 1 Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van de zorg die zij dan wel individuele pgb-houders inkopen. De gemeenteraad heeft hierbij een kaderstellende taak. Het Rijk is verantwoordelijk voor toezicht op de werking van het systeem.
- 2 Om hun toezichtstaken goed te kunnen uitvoeren hebben gemeenten behoefte aan een aantal gezamenlijke of landelijke instrumenten, zoals transparantie t.a.v. zorgaanbieders (met welke gemeenten doen zij zaken, voldoen ze aan kwaliteitseisen, is er sprake van misbruik, hoe presteren ze?), goede stuurinformatie, ketenafspraken (bijv. over samenwerking, gegevensdeling en capaciteit) en gezamenlijke standaarden (bijv. voor de toezichtstrapportages).
- 3 Gemeenten willen het proces meer richten op preventie en het voorkomen van fouten en fraude. Daarbij willen ze continu leren en verbeteren. Dat betekent goede opleidingen, delen van best practices en regionaal of zelfs landelijk ontsluiten van specialistische kennis.

Wat wil je bereiken

Actie gemeenten

Actie gemeenten samen, VNG

Preventie

Bestuur en beleid

- Wetgeving en goede randvoorwaarden
- Visie op toezicht en handhaving
- Verbinding met aanpak ondermijning

Preventie

Preventie generiek

- Basis op orde: toezicht ingericht
- Inkoopvoorwaarden en kwaliteitseisen
- Barrières toetreding
- Poortwachtersfunctie
- Aansluiten op het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ)

Preventie

Preventie casus

- Duidelijke communicatie
- Persoonlijk contact
- Ondersteuning cliënt (bijv. pgb-vaardigheid, sterke consulent, krachtige inwoner)

Interventie

Handhaving generiek

- Transparant rapporteren
- Datagedreven sturen
- Regionale samenwerking toezichthouders

Interventie

Aanpak zorgfraude

- Ketenafspraken
- Gegevensdeling
- Expertise hergebruiken
- Gemeenschappelijke uitvoering

- Toezicht en handhavingsbeleidsplan, besproken in raad
- Paragraaf zorgfraude in handhavingsbeleidsplan
- Zorgfraude als handhavingsknpunt benoemen in RIEC-verband
- Verantwoording o.a. door openbaarmaking toezichttrapportages
- Portefeuille zorgfraude ook bij burgemeester
- Inrichten van toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid

- Voorbeeldformaten
- Implementatie toezichtsformule Pgb
- Naleving
- Verbinding toezicht kwaliteit en rechtmatigheid
- Sterke toegang
- Medewerkers fraudealert
- Rechtmatigheid als onderdeel van de inkoop
- Aansluiten op IKZ

- Poortwachtersfunctie versterken
- Structureel overleg domeinoverstijgend binnen gemeente

- Signalen melden bij IKZ
- Gestandaardiseerd rechtmatigheidsonderzoek
- Gestandaardiseerd terugvorderen

- Regulier contact met ketenpartners
- Actief contractmanagement

VNG Ondersteuningsprogramma

- Modelplan
- Voorbeeldteksten college-akkoord
- Kennisdeling
- Gemeenschappelijke uitvoering
- E-learning toezicht voor raadsleden
- Continuering inzet op stuurinformatie (zicht op zorgpaden, Monitor Sociaal Domein)
- Krachtenbundelen en integraal
- Handhavingsstrategie

- Voorbeeldteksten
- Goede voorbeelden toezicht
- Debat over: vergunning verlenen lokaal, keurmerk/certificering (branche) landelijk, inzet Bibob
- Gemeenschappelijke standaarden ontwikkelen
- Realiseren Waarschuwingregister Zorgfraude i.s.m. Zorgverzekeraars Nederland
- Landelijk overzicht in welke gemeenten zorgaanbieders actief zijn

- Voorbeeld communicatieteksten
- Delen good practices
- Trainingen voor professionals en toezichthouders

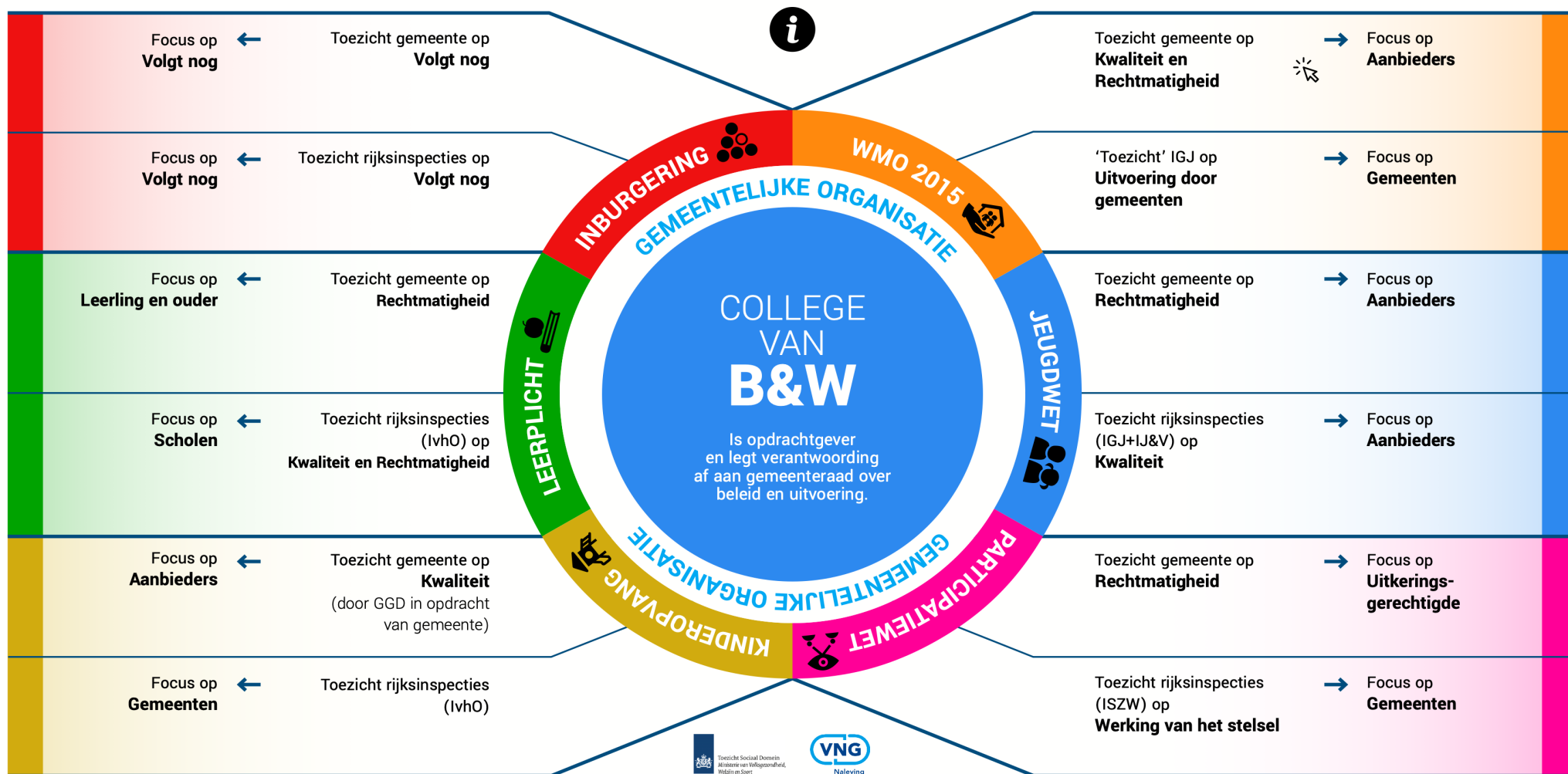
- Deelname aan en sturing op IKZ
- Voorbeelden onderzoeken en protocollen

- Landelijke afspraken met ketenpartners over samenwerking en capaciteit
- Onderzoeken landelijk platform voor toezichtstrapportages
- Regionale en landelijke kennisdeling en expertisepools opzetten
- Doorontwikkeling landelijke stuurinformatie (Zorgpaden, GMSD)
- Proef met keteninterventie bijv. proeftuin Twente
- Escalatiemodel met OM ontwikkelen om meer zaken in het strafrecht te gaan oppakken

VNG Ondersteuningsprogramma

TOEZICHTSTAKEN SOCIAAL DOMEIN

NIEUW

E-learning Wmo-toezicht voor Raadsleden

🎓 E-learning

👤 Raadsleden

🟡 Sociaal domein   🔴 Bestuur en Veiligheid

👥 **In overleg**

Max. deelnemers

📅 **1 uur**

Aantal dagen

Kosteloos ⓘ

Investing

Als raadslid speelt u een belangrijke rol bij het versterken van het toezicht op de zorg en ondersteuning die kwetsbare burgers in uw gemeente vanuit de Wmo ontvangen. De nieuwe e-learning Wmo-toezicht geeft u handvatten om deze rol nog beter in te vullen.

E-learning nu volgen

[Start e-learning](#)

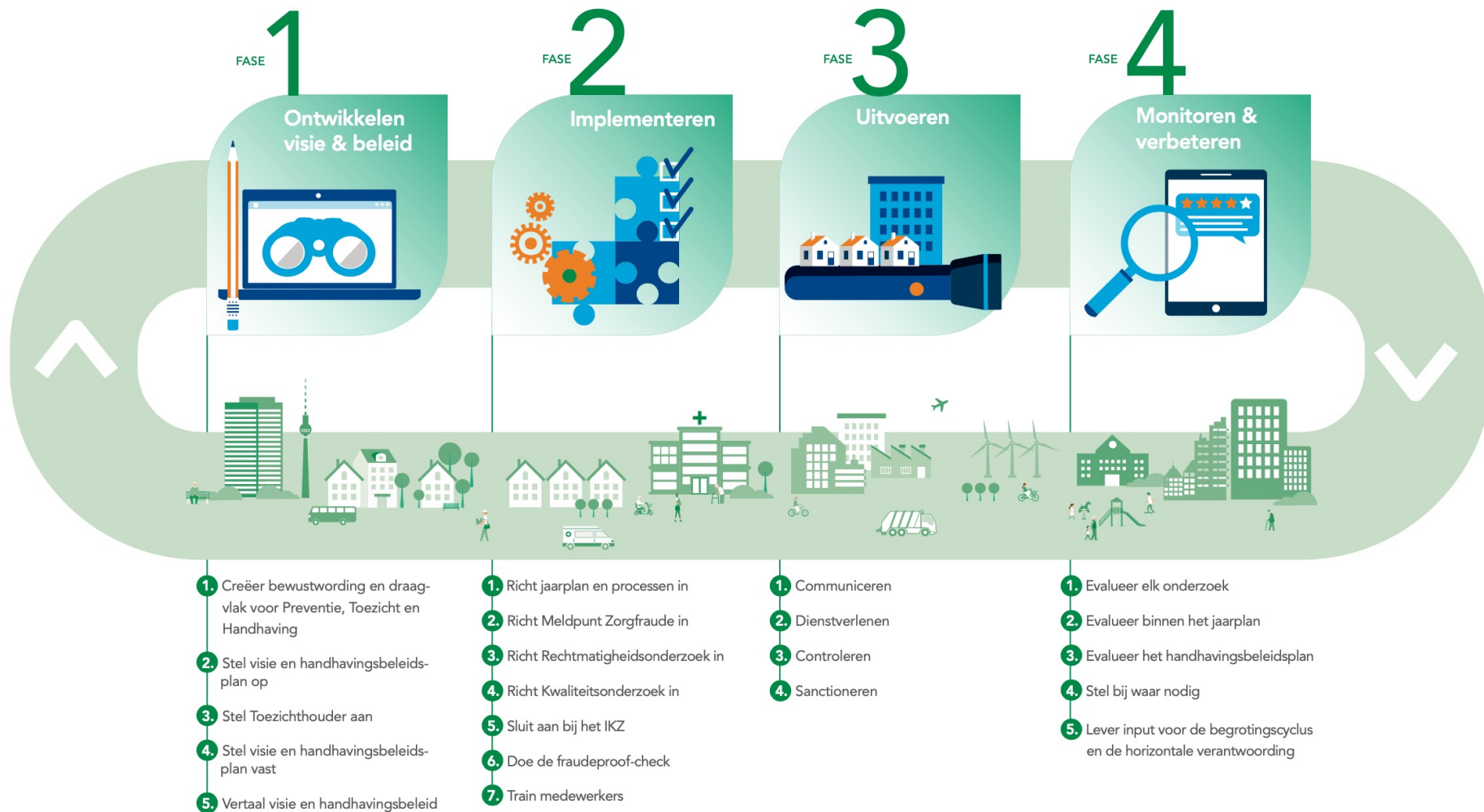
[Meer weten?](#)

📞 070 - 373 84 92

✉ vngconnectacademie@vng.nl

Routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving

Wmo 2015 en Jeugdwet

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Nu volgt het onderdeel van
VNG Naleving

Verdieping: onderwerp zorgfraude

Door: Vincent Vos

maandag 31 mei 2021

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Onderwerpen

- Wat is zorgfraude - Verschijningsvormen (gelegenheidsstructuren)
- Animatie: voorkomen van zorgcriminaliteit
- Rapport IKZ: Verwevenheid zorg & criminaliteit
- Aanbevelingen gemeenten (n.a.v. onderzoek: 'Een wereld te winnen')
- Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ)
- Routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving - Wmo 2015 en Jeugdwet

Naleving
kennis | advies | ondersteuning

Wat is zorgfraude - Verschijningsvormen (gelegenheidsstructuren)

- **Netwerkfraude:** Aanbod gestuurd en verwevenheid met criminaliteit. Hier staan zorgaanbieders centraal die (lijken te) zijn opgericht om fraude te plegen.
- **Organisatiefraude:** Systematisch (dus: niet-incidenteel) en opzettelijk zorg declareren die niet is geleverd. Dit zijn zorgaanbieders die met oprechte bedoelingen zijn opgericht.
- **Informele fraude:** Een onjuiste of niet bestaande (gefingeerde) zorgbehoefte, waardoor informele pgb-zorg wordt geleverd door of vanuit gezinnen, families of kleine sociale kringen.

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Animatie: voorkomen van zorgcriminaliteit

Deze film is tot stand gekomen in samenwerking tussen RIEC Oost-Nederland, Veiligheidsregio Twente, VNG Naleving en Platform Integrale Veiligheidszorg Twente (IVZ)

www.vng.nl/aanpakzorgfraude

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

IKZ-rapport: Verwevenheid zorg & criminaliteit

- 15 van de 22 zorgorganisaties, wordt in verband gebracht met hennepteelt
- Andere delicten; o.a. uitkeringsfraude, belastingfraude, bezit en verkoop van illegale wapens, illegaal gokken, uitbuiting en mensensmokkel
- Bij 10 van de 22 zorgorganisaties die bekend zijn bij het RIEC ON, hebben de aan ondermijnende criminaliteit gelinkte personen antecedenten

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Verwevenheid criminaliteit en zorg onwenselijk

- Zorggeld lekt weg naar andere doeleinden dan zorgverlening en verdwijnt binnen criminele circuits
- De betaalbaarheid van de zorg staat onder druk
- Kwaliteit van de zorg wordt geraakt; waardoor de ernst voor cliënten die met dergelijke zorgaanbieders te maken krijgen groot is.
- Kwetsbare cliënten met veelal een zware zorgindicatie en bijkomende problematieken ontvingen niet de kwantiteit en kwaliteit van zorg die ze nodig hadden
- Cliënten ingezet bij criminele activiteiten. Cliënten werden hierbij bedreigd en gechanteerd en bevonden zich in onveilige situaties
- Verwevenheid van ondermijnende criminaliteit en zorg heeft een aantastend effect op de integriteit van de zorgsector en leidt tot ontwrichting van de sector

<https://www.ikz.nl/documenten/rapporten/2021/01/14/criminaliteit-en-zorg>

Pfff... waar blijven ze nou?
Gisteren waren ze er ook al
niet. Ik hoop maar dat ze er
morgen wél zijn...?

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Voorkom gelegenheidsstructuren

- Te ruime kaders voor professionals
- Zwakke poortwachtersfunctie
- Er is weinig toezicht- en opsporingscapaciteit beschikbaar
- Beperkingen handhaving: aantonen dubbele opzet (waardoor fraudeurs profiteren) – *Vanaf 2/2017 verplicht: pgb modelzorgovereenkomst SVB met derdenbeding. Vanaf 4/2022 ook < 2/2017 noodzakelijk. Zo niet: intrekking goedkeuring zorgovereenkomst en stopzetting betaling aan de zorgverlener.*
- De kloof tussen wet en werkelijkheid verkleinen “leren om meer naar de mens achter de regels te kijken”
- Gefragmenteerd/ ingewikkeld uitvoeringsnetwerk: lokaal en landelijk
- Blokkades ten aanzien van informatieverzameling en –uitwisseling

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

“Een wereld (terug) te winnen”

Aanbevelingen voor gemeenten - n.a.v. onderzoek zorgfraude

- Maak het voorkomen van zorgfraude een bestuurlijke topprioriteit: wethouders & burgemeester
- Basis op orde: verordeningen, beleid (handhavingsbeleidplan) en voldoende capaciteit (tenminste één toezichthouder rechtmatigheid voor de Wmo en de Jeugdwet)
- Screening de voorkant: toetsing op minimale pgb vaardigheid (10-puntenkader), bij zorgaanbieders aandacht voor gedegen aanbesteding, contratering en kwaliteitseisen
- Rechtmatigheidstoezicht: onafhankelijk en meer behoefte aan standaards en heldere eisen over de inhoud en kwaliteit van de zorg
- Meldpunt voor zorgsignalen (vanuit de gemeente voor de burger) en overlegvorm
- Eerste lijn: cliëntgerichtheid = voorkomen van aanbod gestuurde zorg

<https://vng.nl/nieuws/kansen-om-zorgfraude-in-te-dammen-onderzoeksrapport>

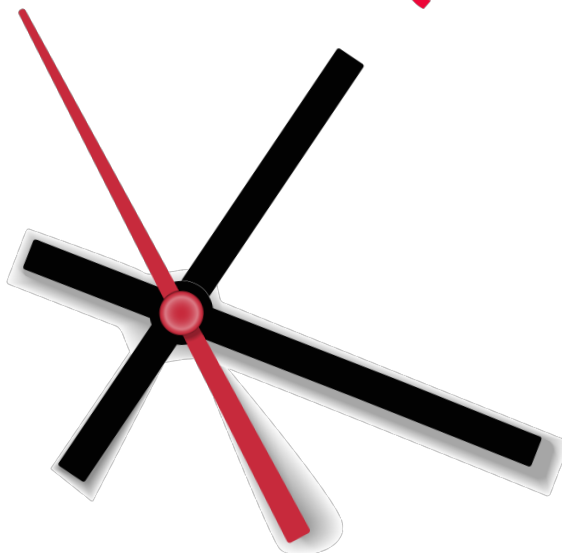
<https://vng.nl/sites/default/files/2020-09/200630-onderzoek-zorgfraude-publieksversie.pdf>

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

tijd voor actie

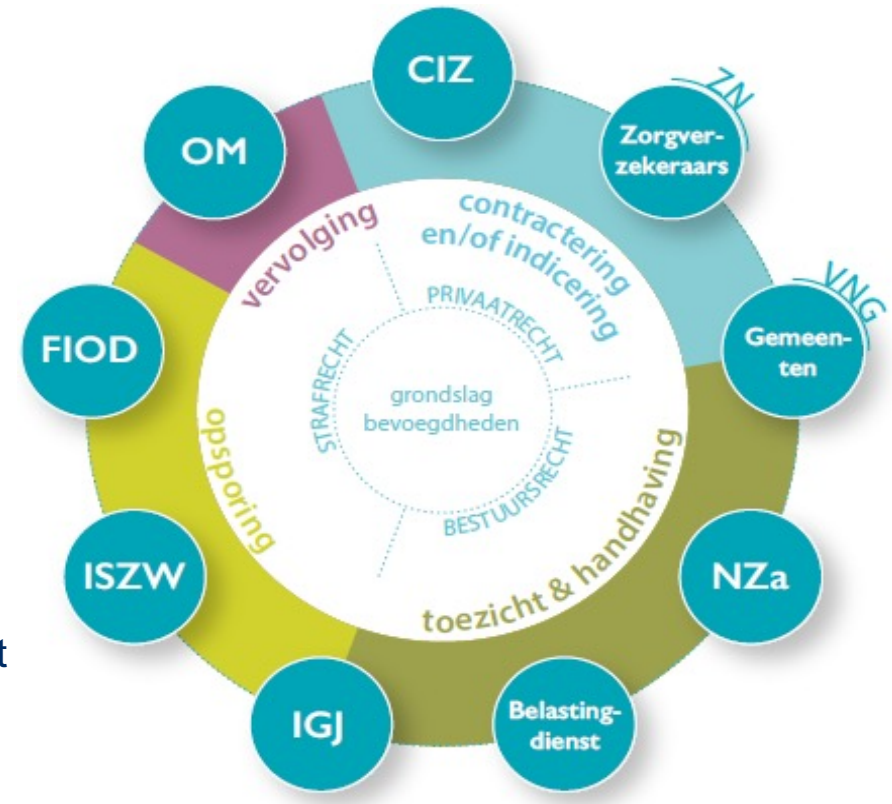

Naleving
kennis | advies | ondersteuning

Wordt deelnemer van het: Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ)

Huidige situatie:

- Samenwerkingsverband o.b.v. een convenant
- Aansluiting gemeenten d.m.v. een verwerkersovereenkomst (213/355) – via de regioadviseur zorg van VNG Naleving
- Samenwerking RIEC's
- Alle gemeenten kunnen melden bij de gemeentelijk expert van het IKZ via gemeenten@ikz.nl, alleen aangesloten gemeenten ontvangen verrijkte signalen retour.

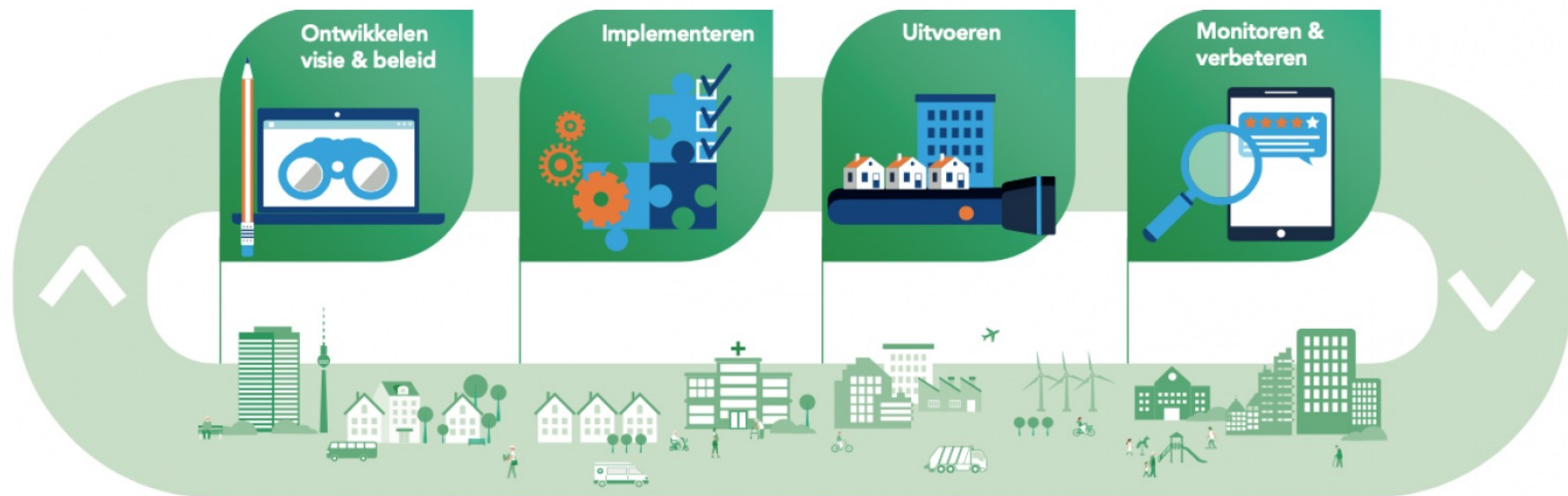

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

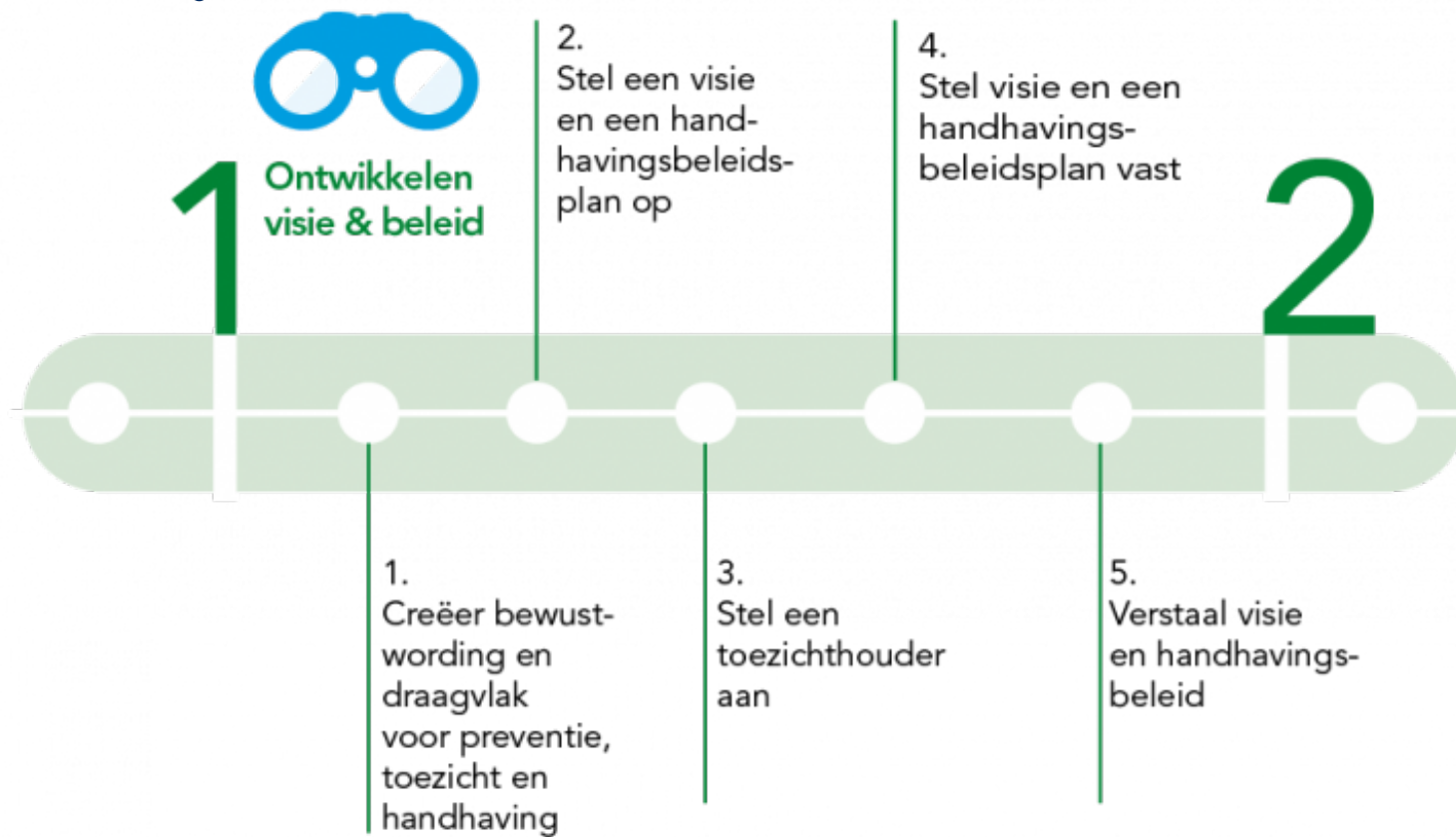
Routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving - Wmo 2015 en Jeugdwet

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

VNHG

Nu volgt het gezamenlijke
onderdeel

In gesprek met elkaar

Ingeleid door: Mary van Gent

maandag 31 mei 2021

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Praktijkvoorbeelden

Door: Mary van Gent,
Wethouder Sociaal Domein,
gemeente Hollands Kroon

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

In gesprek met elkaar

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

Samenvatting en afsluiting

Door: Han ter Heegde, burgemeester
gemeente Gooise Meren

maandag 31 mei 2021

Naleving

kennis | advies | ondersteuning

VNHG

Bedankt voor uw aandacht en bijdrage

vng.nl/naleving/zorg-en-jeugd